

1. A II. ének a legrövidebb, mindössze 86 szakaszból áll. Az utolsó versszak alatt a kéziratban ezt a jegyzetet találjuk: It ennihány Uers. hea (= Itt egynehány vers híja). Ezzel valószínűleg arra történik célzás, hogy ez az ének az átlagosnál kb. 18 vsz.-kal kevesebb, és — milyen érdekes! — a III. ének már 117 vsz., egyúttal a leghosszabb is.

2. Nem iktathatjuk be a számozott és összeszámolandó versszakok sorába a XIV., illetve a XV. ének záróversszakát sem. Ezek a kéziratban nincsenek meg és az 1651-es kiadásban is számozatlanul és dült betűvel vannak szedve. Miért nem számozták és miért szedték dült betűvel e strófákat? Erre csak egy válasz lehetséges: mert a szakaszok számán nem lehetett változtatni. Négyesy (I. m. 441. l.) említi Széchy véleményét, aki »szellemesen kimutatja, hogy a záróversszak bizonyosan utólag, talán nyomás közben készült, helypótlónak, mert másképp csak a 114. strófa jutott volna egy lapra. A XV. éneknek a kéziratból szintén hiányzó záróverszaka »az Akadémia kritikai kiadásában úgy van lenyomatva, mintha az első kiadáson kívül más valamely forrás lett volna hozzá, pl. a v-k u-val vannak szedve, . . .« (i. m. 443. l.). Ez a bizonytalanság is a kiadás számozásához való ragaszkodást igazolja.

Kétségtelen tehát, hogy az eposz versszakainak számával Szigetvár ostromának évét jelzi. Ez a körülmény eddig elkerülte Zrinyi kutatóinak figyelmét. Pedig e tény tanulságosan mutatja, mint fejlesztette Zrinyi eposzi arányúvá a játékos formák humanista hagyományát.

KISS SÁNDOR

EGY EGYKORÚ ADAT LUDAS MATYI MEGJELENÉSÉNEK HATÁSÁRÓL

Dorka Illés a debreceni Kollégiumban a veterán rétorok publicus praeceptora, vagyis az alsó tagozat legfelső osztályának köztanítója, írja az alábbi levelet Kerekes Ferenchez. Régi barátság fűzhetette őket egymáshoz, amit az is mutat, hogy amikor Kerekes Ferenc kiadta Ludas Matyi-t, küldött egy példányt Dorka Illésnek. Ennek a levélnek azonban nem ez az érdekessége, hanem az: hogyan fogadták a debreceni Kollégiumban köztanító és tanítványai a Ludas Matyi-t. Az az örvendező fogadtatás félreérthetetlenül állítja elénk a debreceni köztanítók és diákság gondolkozásmódját, vagy egyszerűbben szólva a debreceni Kollégium akkori szellemét. Az a tűz, az a szellem, amely indította Kerekes Ferencet a Ludas Matyi kiadására, ott égett a debreceni Kollégium kis és nagy diákjaiban is s ennek győzelméért küzdöttek Fazekas Mihállyal, Kerekes Ferencsel együtt sokan névtelenül.

A levél így hangzik:

»Kedves Tiszteletes Uram! Nem tudom eléggé meg köszönni azon erántam, és Tanítványim eránt való jó indulatját, melyet az által méltóztatott ki mutatni, hogy Ludas Matyit ki nyomtattván, számunkra meg küldeni nem terhelte. Ezen ajándék igen betses előttem, és Tanítványim előtt; mind azért, mivel nagyobb része Tanítványimnak még ezen Regét nem esmerte, a'ki közzőlök hírért hallotta is, *Ludas Matyist* mostani gálájában örömmel látta; mind kivált azért, mivel ezáltal Tiszteletes Uram eránt való háládatosságra köteleztettünk le, mind én, mind Tanítványim. Ez indított most is arra, hogy Tanítványaim közzül egynehánnyal, kiket vásári alkalmatossággal elő kaphattam, versekben is meg köszöntsem Tiszteletes Uramnak rólunk való meg emlékezését, ki kérvén alázatosan mind a magam, mind az ő nevekben, hogy ugy méltóztasson őket meg itélni T(iszteletes) Uram, mint még uj, és gyenge Poetákat, méltóztasson ezen tsekély, de háládatos szívből származott tiszteletjeiket jó neven venni. Igérik, hogy ha a' Musák jó indulattal fognak erántok viseltetni, ezután illendőbb tiszteletet tesznek. A' kik közzőlök a' Virgilius Georgiconjának Magyar fordítására praenumerálnak (előfizetnek K. S.), azoknak neveit, a' magaméval együtt közlöttem Senior Gyárfás Pál Urammal. Továbbra is jó indulatjába ajánlván magamat Tiszteletes Uramnak, maradtam d(ie) 15. Jan. 1816. Debrecenben legalázatosabb szolgája Dorka Ilyés.«

Kár, hogy azok a köszönversek nem maradtak fent, mert azok, minden bizonnyal, még többet elmondának Ludas Matyi lelkes fogadtatásáról s a debreceni kollégiumi diákság gondolkozásmódjáról, de magában ez a levél is jellemzően mutatja a Ludas Matyi megjelenésének hatását.

Ez a levél a Tiszavidéki Református Egyházkerület Debreceni Nagykönyvtárában található, jelzete: R. 608.50.a.